

OMSORG VED LIVETS SLUTT

MARIA LILLEMOEN
INFORMASJONSRAÐGIVER VED HØGSKOLEN I GJØVIK

Å miste noen som er nær er vondt. Det er trist og kan virke meningsløst, samtidig er ingen sorg lik. Møtet med helsevesenet blir utrolig viktig når noen vi er glad i ligger for døden. Palliativ omsorg er et tverrfaglig fagområde som henter kunnskap fra ulike vitenskapstradisjoner og som fokuserer på pasienter med en uhelbredelig lidelse og kort forventet levetid. Dette favner både unge og eldre mennesker. Lindrende behandling er diagnoseuavhengig, men kreftpasientene utgjør majoriteten av pasientene i Norge i dag. Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer palliasjon på denne måten: palliasjon er aktiv behandling, pleie og omsorg for pasienter med inkurabel sykdom og kort forventet levetid. Lindring av pasientens fysiske smerter og andre plagsomme symptomer står sentralt, sammen med tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelige/eksistensielle problemer. Målet med all behandling, pleie og omsorg er best mulig livskvalitet for pasienten og de pårørende. Palliativ behandling og omsorg verken fremskynder døden eller forlenger selve dødsprosessen, men ser på døden som en del av livet.

Palliativ omsorg er nært knyttet til den internasjonale hospice-bevegelsen som hadde sitt utspring i England på 1960-tallet. På 1980-tallet kom bevegelsen til Norge og har blitt en viktig del av norsk helsevesen. I Samhandlingsreformen trekkes palliativ omsorg frem som et viktig område å satse på i framtiden. Eldre er den største gruppen som mottar palliativ omsorg og behandling, antallet eldre i Norge øker. Det er forventet at antallet eldre over 67 år vil utgjøre 22% av befolkningen i 2050, mot 15% i dag. Dermed vil det være en potensielt større andel av befolkningen som har behov for palliativ omsorg og behandling.

Ved Høgskolen i Gjøvik har vi siden 2002 utdannet studenter innen videreutdanning i palliativ omsorg. Over 150 personer har tatt denne utdanningen hos oss og det er et område det er stort på behov for kompetanse. Hvordan snakke med de berørte parter og hvordan stå i lidelsen? Som utenforstående kan man spørre seg om det er en belastning å jobbe med mennesker som snart skal dø? De som jobber og underviser innen temaet, sier at det tvert i mot er givende, da de på denne måten kan bety den lille, men likevel store forskjellen. Ofte er det så lite som skal til for å gjøre den siste tiden god for alle parter. For når noen lider er det mye som kan bli vanskelig. Helsepersonell kan «gå i utakt» med pasient og pårørende, ved at for eksempel oppfatningen av hvor syk pasienten er, blir ulik. Da er det hjelpernes oppgave å bevare helhetsblikket og hjelpe alle berørte til å forstå dette. De skal se situasjonen og samspillet og ha kunnskap nok til å forstå.

Ved utdanningen ved Høgskolen i Gjøvik legger vi stor vekt på kommunikasjon, relasjoner og etiske vurderinger. Det er viktig å gjøre den siste tiden god for alle, både pasient og pårørende og derfor er det utrolig viktig å løfte frem kompetanse som gjør fagfolk tryggere i møte med denne gruppen mennesker. Hvordan mennesker dør, forblir som viktige minner hos dem som lever videre. Som samfunn er det viktig at vi evner å ta døden tilbake i livene våre. Vi må akseptere at døden er en del av livet. Palliativ omsorg handler om å fullføre et liv med verdighet.